

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ДАВНЬОЇ І НОВОЇ ІСТОРІЇ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету історії
та міжнародних відносин

Ольга МАКЛЮК

(підпис) (ініціали та прізвище)

« 1 » вересня 2023

**ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: ІСТОРИЧНИЙ
ДОСВІД ТА СУЧАСНІСТЬ**
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки *магістра*
циклу вільного вибору магістрів у межах університету

Укладач Савченко І. В., к.і.н., доцентка каф. давньої і нової історії України та
методики навчання історії

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри давньої і нової історії
України та методики навчання історії

Протокол № 1 від "1" вересня 2023 р.

В.о. завідувача кафедри

Галина ТУРЧЕНКО

Ухвалено науково-методичною радою
факультету історії та міжнародних
відносин

Протокол № 1 від "1" вересня 2023 р.

Голова науково-методичної ради
факультету

Ірина КРИВКО

1. Опис навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
бакалаврський	Кількість кредитів - 3	Нормативна	
		Цикл дисциплін: загальної підготовки	
	Загальна кількість годин - 90	Рік підготовки:	
		2-й	
	Змістових модулів - 4	Семестр	
		1 -й	
Лекції			
Кількість поточних контрольних заходів -6	20 год.		
	Семінарські		
	Самостійна робота		
	70 год		
	Вид контролю: залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Гендерна рівність в органах публічної влади: історичний досвід та сучасність» є формування у здобувачів знань з розвитку питань гендерної рівності в органах публічної влади в країнах світу та Україні, практик та механізмів сучасних рішень гендерної рівності в сфері публічного управління

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Гендерна рівність в органах публічної влади: історичний досвід та сучасність» є:

- 1) ознайомити здобувачів вищої освіти з формуванням питання та основними етапами вирішення питання гендерної рівності в органах публічної влади в країнах світу;
- 2) розкрити історичний досвід публічного управління в Україні щодо питання гендерної рівності;
- 3) сформуванати уявлення про роль гендерної рівності у публічному управлінні;
- 4) розкрити інституційне забезпечення гендерної рівності в Україні в публічному управлінні та впровадження гендерночутливого підходу в органах публічного управління;
- 5) ознайомити з нормативно-правовими документами, що регламентують забезпечення гендерної рівності в публічному управлінні України;
- 6) сформуванати знання про значення, підходи, методикку та етапи проведення гендерного аналізу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування (у тому числі розробляти, аналізувати і реалізовувати публічну політику, приймати дієві державно-управлінські рішення, творчо, ефективно й результативно виконувати управлінські функції з забезпечення прав і свобод людини, сталого розвитку на основі світових та європейських стандартів) або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов</p>	<p>Контрольні заходи: написання есе з проблемних питань курсу, відповіді на питання у дискусіях, здавання тестових завдань</p>

Міждисциплінарні зв'язки.

Викладання курсу органічно пов'язане з матеріалом такого курсу як «Історія України»

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Гендерна рівність в органах державної влади: історичний досвід країн світу

Тема 1. Теоретико-методологічні засади гендерного підходу в публічному управлінні.

Основні поняття і зв'язок між ними: гендер і стать, гендерна ідентичність, гендерні відносини, гендерна рівність, гендерна асиметрія. Основні теорії гендеру. Органи публічної влади: поняття та структура. Гендерна політика: поняття та сутність. Принципи гендерної політики в системі публічного управління.

Гендерна рівність в політичній теорії. Відсутність жінок в політичній думці Стародавнього світу та Середньовіччя. Жінка в політичній думці Нового часу. Феміністський підхід: оновлення політичної думки .

Тема 2. Фемінізм та його вплив на участь жінок у публічному управлінні.

Протофемінізм: перші ідеї про політичні права жінок. Перша хвиля фемінізму: передумови, чинники виникнення та основні завдання. Поняття суфражизму. Досягнення першої хвилі фемінізму. Друга хвиля фемінізму: чинники виникнення та завдання. Вплив другої хвилі на політичну активність жінок. Третя хвиля фемінізму. Інтерсекційний фемінізм.

Тема 3. Гендерна рівність в органах публічної влади ХХ – початку ХХІ ст. країн світу.

Динаміка зростання представництва жінок в органах публічної влади ХХ – початку ХХІ ст. країн світу. Фактори впливу на політичну активність жінок: створення нових держав, економічні кризи, комунікаційна революція.

Вплив політичних квот. Статистичні дані представництва жінок в органах публічної влади: регіональний вимір.

Змістовий модуль 2. Гендерна рівність та публічна влада в Україні: історичний огляд

Тема 4. Питання участі жінок в публічному управлінні ХІХ- кінця ХХ ст.

Перша хвиля фемінізму в Україні та питання про політичні права жінок.

Наталя Кобринська та створення «Товариства руських жінок». Феміністична діяльність Олени Пчілки. «Перший вінок». Союз Українок. Діяльність Мілени Рудницької.

Жінки в органах публічної влади під час Української Революції.

Керівництво феміністичним рухом КП(б)У–КПУ в УРСР. Проголошення рівності жінок з чоловіками в політичних правах. Використовування принципу квот принципу квот та чисельність жінок у місцевих та центральних представницьких органах влади.

Тема 5. Гендерна рівність в органах публічної влади в незалежній Україні.

Політичні активності жінок в перші роки незалежності України. Особливості формування жіночих громадських організацій. Участь жінок в політичних партіях. Динаміка представництва жінок в Вищих органах влади.

Державна гендерна політика 1990-2000-х років.

Змістовий модуль 3. Гендерна рівність в органах публічної влади: досягнення та виклики сучасності

Тема 6. Гендерна рівність в органах публічної влади на сучасному етапі в країнах світу.

Гендерна рівність як одна із цінностей Європейського Союзу. Принципи гендерної рівності в законодавстві ЄС.

Гендерна політика на рівні ЄС. Рівні права і можливості для жінок і чоловіків у договорах ЄС. Запровадження спеціальних механізмів гендерної політики. Подвійний підхід у гендерній політиці ЄС (гендерна пріоритетизація і спеціальні заходи). Основні правові механізми впровадження квотування.

Інституційне забезпечення гендерної рівності. Індекс гендерної рівності як важливий індикатор стану гендерних відносин у ЄС.

Залучення жінок до політики на рівні ЄС. Жінки при владі: ситуація в країнах ЄС. Позитивні заходи (гендерні квоти) і країни ЄС. Жінки на рівні прийняття рішень у структурах ЄС. Ставлення мешканців і мешканок ЄС до питань гендерної рівності

Важливість створення дружнього до сім'ї робочого середовища для більшого залучення жінок до публічної сфери. Лобіювання жіночого представництва: Європейське жіноче лобі. Приклади збільшення можливостей жінок через освіту.

Тема 7. Гендерна рівність в сучасному публічному управлінні України

Сучасний стан участі жінок у політиці та процесі прийняття рішень в Україні. Гендерний дисбаланс в органах державного управління. Гендерна асиметрія представницьких органів влади. Роль громадських об'єднань у формуванні та реалізації гендерної політики.

Механізм забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на регіональному рівні. Гендерний підхід в діяльності органів місцевої влади.

Змістовий модуль 4. Механізми та практики забезпечення гендерної рівності

Тема 8. Інституційний механізм формування та реалізації гендерної рівності в сфері публічного управління України

Уповноважена з питань гендерної політики. Роль Президента України у забезпеченні гендерної рівності. Компетенція Верховної Ради України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Кабінету Міністрів України щодо забезпечення гендерних перетворень. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, визначені в їх складі уповноважені особи (координатори) з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Нормативно-пракове забезпечення гендерної рівності.

Тема 9. Гендерний аналіз та оцінювання гендерного впливу у публічному управлінні.

Гендерна статистика як інструмент гендерного аналізу та оцінки гендерного впливу. Гендерна експертиза політико-управлінських процесів в. Світовий досвід використання гендерних експертиз.

Використання гендерного аналізу в Україні. Різновиди гендерного аналізу. Гендерний аналіз як наскрізний компонент процесу публічного управління та вироблення політичних рішень.

Сутність та складові оцінки гендерного впливу Різновиди оцінки соціального впливу. Аналіз різних груп зацікавлених сторін.

Ефективність різних методів гендерного аналізу та гендерної експертизи

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с/п	лаб	інд	с.р.		л	с/п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Гендерна рівність в органах державної влади: історичний досвід країн світу												
Тема 1. Теоретико-методологічні засади гендерного підходу в публічному управлінні.	10	2				8	4	2			2	2
Тема 2. Фемінізм та його вплив на участь жінок у публічному управлінні	10	2				8	10					10
Тема 3. Гендерна рівність в органах публічної влади ХХ – початку ХХІ ст. країн світу	10	2				8	10					10
Разом за змістовим модулем 1	30	6				24	24	2				22
Змістовий модуль 2. Гендерна рівність та публічна влада в Україні: історичний огляд												
Тема 4. Питання участі жінок в публічному управлінні в Україні ХІХ- кінця ХХ ст.	10	2				8	10	2				8
Тема 5. Гендерна рівність в органах публічної влади в незалежній Україні.	10	2				8	10					10
Разом за змістовим модулем 2	20	4				16	20	2				18
Змістовий модуль 3. Гендерна рівність в органах публічної влади: досягнення та виклики сучасності												

Тема 6. Гендерна рівність в органах публічної влади на сучасному етапі в країнах світу	10	2				8	12	2				10
Тема 7. Гендерна рівність в сучасному публічному управлінні України	10	2				8	8					8
Разом за змістовим модулем 3	20	4				16	20	2				18
Змістовий модуль 4. Механізми та практики забезпечення гендерної рівності												
Тема 8. Інституційний та нормативний механізм формування та реалізації політики гендерної рівності в публічному управлінні	10	4				6	18	2				16
Тема 9. Гендерний аналіз та оцінювання гендерного впливу у публічному управлінні	10	2				8	8					8
Разом за змістовим модулем 4	24	6				16	26					24
Усього годин	90	20				60	90	8				82

5. Теми лекційних занять

№ теми з/прогр	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретико-методологічні засади гендерного підходу в публічному управлінні	2
2	Тема 2. Фемінізм та його вплив на участь жінок у публічному управлінні	2

3	Тема 3. Гендерна рівність в органах публічної влади ХХ – початку ХХІ ст. країн світу	2
4.	Тема 4. Питання участі жінок в публічному управлінні в Україні ХІХ- кінця ХХ ст.	2
5	Тема 5. Гендерна рівність в органах публічної влади в незалежній Україні	2
6	Тема 6. Гендерна рівність в органах публічної влади на сучасному етапі в країнах світу	2
7	Тема 7. Гендерна рівність в сучасному публічному управлінні України	2
8	Тема 8. Інституційне забезпечення гендерної рівності в органах державної влади	2
9	Тема 9. Нормативно-правове забезпечення гендерної рівності в органах публічної влади	2
10.	Тема 10. Гендерний аналіз та оцінювання гендерного впливу у публічному управлінні	2
	Разом	20

6. Самостійна робота

№ теми з/прогр	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Інтерсекційність як феміністична політична теорія	8
2	Тема 2. Досягнення суфражизму в системі виборів	8
3	Тема 3. Гендерна рівність в органах публічної влади: арабський світ	8
4.	Тема 4. Гендерна рівність вищих органів влади УРСР: реалії успіхів	8
5	Тема 5. Фемінізм в Україні 1990-х: досягнення та (не)успіхи	8
6	Тема 6. Міжнародні документи ООН з регулювання гендерної рівності	8
7	Тема 7. Гендерна рівність в управлінні мілітаризованими структурами	8
8	Тема 8. Урядова уповноважена з питань гендерної рівності	6
9	Тема 9. Загальні засади гендерного бюджетного аналізу	8
	Разом	70

8. Види контролю і система накопичення балів

Поточний контроль передбачає:

– Тестові завдання на яких студент може отримати до **40 балів** (до 10 балів за 1 тест); написання есе 10 балів (до 10 балів за одне есе).

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку. Він передбачає виконання творчого завдання (презентація), що оцінюється до **20 балів**, тестових завдань і відповіді на теоретичні питання – до **20 балів**.

Умовою допуску до складання заліку є отримання студентом протягом семестру мінімум **35 балів**.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література Основна:

1. Гендерна політика в системі публічного управління України / [М. Канавець (кер. авт. колективу), Ю. Лихач, А. Кукуля, А. Алексеєнко, О. Бутенко, В. Костик, О. Руденко, Н. Богданова; за заг. ред. К. Ващенко]. К.: Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2018. 125 с.
2. Гендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи та найкращі практики. К., 2015. 44 с.
3. Грицай І. О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія. К.: «Хай-Тек Прес», 2018. 560 с.
4. Гендерна рівність і розвиток: погляд у контексті європейської стратегії України / ред. А. Чернишова. К.: Центр Разумкова, Вид-во “Заповіт”, 2016. 244 с.
5. Гендерна рівність: міфи, факти державна політика. К., 2020. 60 с.
6. Лазар І. Г. Механізми забезпечення паритетної демократії в органах публічної влади : монографія; за наук. ред. О. Д. Лазор. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2009. 232 с.

7. Лазар І. Г. Механізми формування гендерної політики: теоретико-методологічні аспекти : Наукове дослідження / за наук. ред. д. держ. упр., професора О. Я. Лазора. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2008. 336 с.
8. Лазар І. Г. Гендерна політика: поняття, визначення, управлінські підходи : видання 2-ге, доповнене. Львів: Ліга-Прес, 2006. 178 с.
9. Мельник Т.М. Творення суспільства гендерної рівності: міжнародний досвід. Закони зарубіжних країн з гендерної рівності. К. : Стилос, 2010. 440 с.
10. Уварова О. О. Права жінок та гендерна рівність: навч. посіб. К., 2018. 204 с.
11. Ходакова С. Гендерне інтегрування на місцевому рівні. Досвід міст, що приєдналися до Європейської хартії рівності жінок і чоловіків: практ. посіб. Для посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування. К., 2020. 28 с.

12. Додаткова

13. Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. Київ : Основи, 2017. 256 с.
14. Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів. К., 2014. 65 с.
15. Марценюк Т. Інтеграція гендерної складової в аналітичні матеріали. – К.: МФ «Відродження», 2019. 28 с.
16. Мельник Т., Кобелянська Л. Гендер у термінах, правових актах і практиці перетворень: словник-довідник. К.: Логос, 2020. 239 с.
17. Мельник Т.М. Міжнародний досвід гендерних перетворень. Закони зарубіжних країн з гендерної рівності. К.: Логос, 2004. 320 с.
18. Питання проведення гендерно-правової експертизи: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 листопада 2018 р. № 997. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997-2018-%D0%BF#Text>.
19. Порядок проведення органами виконавчої влади антидискримінаційної експертизи проектів нормативно-правових актів: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 січ. 2013 р. № 61. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/61-2013-%D0%BF#n10>.
20. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 8 вер. 2005 р. № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>.
21. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від
22. 6 вересня 2012 р. № 5207-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text>.

15. Інформаційні ресурси

1. «Гендер в деталях». URL: <https://genderindetail.org.ua>.
2. «Жінки - це 50% успіху України» (участь жінок в громадсько-політичному житті). URL: <https://50vidsotkiv.org.ua80>.
3. Council of Europe Gender Equality Strategy 2018-2023. URL: <https://rm.coe.int/gestrategy-2018-2023/1680791246> (англ.), <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equalitystrategy-2023-ukr-new2/16808b35a4> (укр.).
4. Gender Analysis Toolkit, Office for Women, 2009. URL:

<http://www.communities.qld.gov.au/resources/communityservices/women/resources/genderanalysis/gender-analysis-toolkit.pdf>.

5. The European Charter for Equality Of Women And Men in Local Life. The Council of European Municipalities and Regions and its Partners. URL: http://www.ccre.org/docs/charte_egalite_en.pdf.

6. Музей жіночої та гендерної історії. URL: <http://www.genderculturecentre.org>.